

Szerkesztési iroda:
Nagybecskerek Zápolya-
utca 1. hová a lap szel-
lemi részét illető min-
den közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Pleitz Fer. Pál könyv-
nyomdája Nagybecske-
rek, Zápolya-u. 1. hová
a hirdetések, előfizetések
és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólalások
intézendők. Telefon 21.

TORONTÁI

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: dr. Brájer Lajos.

Felelős szerkesztő: Somfai János.

Előfizetési árak:

Egész évre — 24 K
Félévre — 12 K
Negyedévre — 6 K
Egyes szám ára 8 fillér.

Hirdetéseket

a kiadóhivatal vesz föl.
Azonkívül az összes hir-
::: detési irodák. :::

Megjelenik vasár- és
ünneppok kivételével
mindennap d. u. 5 órákor

Nagybecskerek, 1913.

XLII. évfolyam, 253. szám.

Kedd, november 4.

A féléves költségvetés.

— nov. 4.

A jövő év közepén életbe lép az államháztartás új rendje, amely szerint a pénzügyi év nem esik össze többé a naptári évvel, hanem július elsejétől a rá következő év június havának végéig terjed. A pénzügyi és költségvetési évek megváltoztatása szükségessé teszi, hogy a pénzügyminiszter már néhány hónap múlva előterjessze az első, ily módon megállapított évre, vagyis az 1914/15. évre vonatkozó időszakra szóló költségvetést, de egyúttal szükségessé tette, hogy az 1914. év első felére vonatkozólag a pénzügyi kormány az eddigi költségvetésektől eltérő módon gondoskodjék az államháztartásnak rendes, vagyis előre megállapított előirányzat szerint való viteléről. Ezt a célt szolgálja az 1914. év első felére előterjesztett költségvetés, amelyet annyiban nem is lehet tulajdonképpen költségvetésnek nevezni, mert az indemnitási törvények módjára fölhatalmazza a kormányt, hogy a bevételeket és a kiadásokat az előző, vagyis az 1913. évi költségvetés alapján teljesíttesse.

De az 1914. év első felére beterjesztett költségvetés annyiban mégis eltér az indemnitási törvényektől, amennyiben az előző költségvetés tételeit nem veszi át változtatlanul, sőt azokon, éppen az állami kiadásokra vonatkozó részükben, jelentékeny módosításokat is eszközöl. A bevételek kedvező fejlődése megengedi a pénzügyminiszternek, hogy a gazdasági viszonyokra tekintettel lehessen. Bizo-

nyára hálás szívvel fogadta az egész közvélemény Teleszky miniszternek azt a kijelentését, hogy a beruházások terén nem akar takarékoskodni és hogy éppen a súlyos gazdasági viszonyokra való tekintettel a kormány új beruházási programot dolgozott ki, amelyet a féléves költségvetésben is végre készülni hajtani. A jövő év első felében a kormány az eddigi méretekben óhajtja folytatni a beruházásokat és e célból ismét 124 milliót irányoz elő, ami még csaknem 3 millióval több, mint az előző évben. E beruházások között szerepelnek az állami vasgyárak és az államvasutak beruházásai, de egyúttal a fővárosi pályaudvarok rendezésére fordítandó kiadások és a Boszniával, valamint Dalmáciával új és jobb összeköttetést biztosító vasuti vonalak kiépítése is. E beruházások mellett igen jelentékeny emelkedést tüntetnek föl a kereskedelmi hajózás segélyezése, a jegyzők illetményeinek javítása és kisebb tételekben csaknem az összes igazgatási ágazatok, ami arról tanuskodik, hogy a kedvezőtlen gazdasági és pénzügyi viszonyok dacára a pénzügyminiszter a bevételek fejlődésének határain belül mégis módot volt képes találni arra, hogy az állam segítő kezét éreztethesse.

Nagyobb átváltozásokra és újításokra ez a féléves, az átmenetet a régi költségvetési évről az újra áthidaló költségvetés nem adhatott alkalmat. Nyugalommal láthatjuk belőle, hogy a kedvezőtlen viszonyok ellenére államháztartásunk fejlődése biztosan halad előre és magát az államháztartást még a háborus viszonyok sem voltak képesek zavarba hozni. A pénzügy-

miniszter a háborus viszonyokkal járó és Magyarországot terhelő 120 millió korona rendkívüli hadügyi kiadást tulnyomó részben a pénztári készletekből volt képes fődözni, anélkül, hogy a beruházási munkákat korlátozni lett volna kénytelen. Csak a most előterjesztett költségvetésben kér fölhatalmazást a pénzügyminiszter, hogy ezeket a pénztári készletekből tett kiadásokat megtéríthesse a fölveendő 250 millió kölcsönből.

HIREK.

IDÓJÁRÁS.

A nagybecskereki meteorológiai állomás időjárás-jelentése.

November 4.

Barométer súlyed 756.0. Délután 1.38 órákor: Hőmérő 18.5 C°. Hőmérséklet: maximum 3-ikán 17.7 C°, min. ma reggel 4.5 C°. Csapadék — harmat. Felhőzet Cu—St4. Szélirány és erősség SE3. Jós-lat a következő 24 órára: Elvéve csapadék, később hűvösebb.

Jelmagyarázat: A barométer állása a déli leolvasást tünteti fel a helyi magasságra való átszámítás nélkül; 0° C-ra redukálva. Maximum és minimum este 8 óra 38 perctől másnap este 8 óra 38 perctől reggel 6 óra 38 perctől másnap reggel 6 óra 38 perctől; felhőzet Ci = fűrtösfelhő, Cu = gomolyfelhő, St = rétegesfelhő, Nb = esőfelhő, Ci—St = felhőfátyol, Ci—Cu = báránnyfelhő, Cu—St = réteges gomolyfelhő. Szélirány: N = észak, S = dél, W = nyugat, E = kelet. Felhőzet nagyság: 0 = tiszta ég, 10 = teljesen borult. Szélereősség: 0 = szélcsend, 8 = nagy vihar.

— A tartalékos tisztek szemléje. November negyedikén minden évben élénk katonai parádében pompázik a város. Ma volt ugyanis a tartalékos tisztek rendes őszi szemléje: a „Haupttrapport“, amelyen az itteni tartalékos tisztek jelentkezni tartoztak. Az utcákon egész dél-

A szabadítás.

— Szababobi, hozd a kávé!

Fiatalulatt kölyök töltötte be a kávé, mozdulatlan puhák és szolgálatkészek voltak. Együtt ültünk jó barátok. Calvette hazatértét ünnepeltük, aki sikeres felfedező tura után most jött meg Guayanából. Az asszonyokról beszéltünk.

— A modern nő, a mai kor gyermeke semmiben sem különbözik elődjétől. Épp úgy nem tör esábitójának életére, mint ahogy a Szabin nő rablójának csókjait szívesen adta utóbb vissza. Példával bizonyítom szavaim hitelességét. Guayanai példával. Igaz történetet mondok el.

Calvette küldte a mulatt ifjút és megkezdte meséjét:

— Tizenöt éves lehetett, hogy a gályarabtelepre. Maroniba híres vendég érkezett. Flaman mérnök volt az illető, aki az imádott nő férjét féltékenységből megölte.

Az özvegy a következő hajóval követte. Primitív ösztöne a nőnek, hogy az érette vivott párviadal győztesének adja meg magát. Ott lakott a nő egy aranyásó házában. Napközben látta néha a gályarabot, amint nehéz munkáját végezte, utakat épített, követ tört, leláncolt kezei ilyenkor szabadon mozoghattak. Esténként vaskalitikaszerű kátyuban feküdtek a rabok. Némelyiknek sikerült megszökni. Ez volt az özvegy terve, hogy megszök-teti utón-módon a szerelmesét. Egyszerű

faladikot bérelt és naphosszat ott volt a kőbánya mellett folydogáló vizen. Szolgálatába fogadott egy derék néger fiút, Acadi-t. Ugy tervezték, hogy viharos napon vizért fog a mérnök a folyóba szaladni, két felbérelt fegyveres, a gömbölyű szemű Chouette és az ugráló járású Kangouruh rátör, késeles, láрма következik, miközben a ladik gyorsan tovább evez.

Igy is történt. A szökevények ott eveztek a csónakban. Nagy karcsapással szabták a vizet. A fegyveres örök csetepatéjában a megugrottak nyugodtan folytathatták az utjukat. Senki sem tudott immár a közelükbe érni.

Órák hosszan át mi sem hallatszott, mint az evező és karcsapások nesze. Hirtelen óriási vihar kerekedett. Aféle kisebb ciklon, amely odalenn a délvidéki országokban hirtelen összedönti a világot, egy kissé megpihen, majd tovaszánguld. A nagy hullámokat verő folyóvizen ide-oda himbálódzott az erőtlen kis ladik, míg felborult. A nehéz vasbilincs, amely a mérnök lábára nehezedett, könnyörtelenül huzta le áldozatát a mélybe. Az asszony, a néger és a két gályarab ott uszott a vizen.

Végre egy apró, teljesen vadon szigetre értek. Dus növényzet, a terebélyes kaktuszokon rikácsoló majmok serege ugrott. A néger odakötötték a fához, nehogy megugorjon, a két férfi pedig holmi élelmet kotorászott elő. Az asszony ki-

merülten rogyott össze és étlen-szomjan elaludt.

Évek óta nem volt a két gályarab közelében fehér nő. Ime, itt hevert előtűk, éppen csak a néger volt ott. Kioltották kötelekét és vadul a tengerbe lökték:

— Usszál, vagy pusztulj!

Az asszony mit sem vett észre, amidőn felébredt, ott hevert a viztől kicsapott ladik mélyén. A folyó sziklás partján igyekezett kikötni a két bandita. Amde a part poványos volt, csuszós és meredek. Amint ide-oda kutattak, a néger felbukott a vízből és hirtelen evezőcsapással messze a folyóba lökte a könnyű kis csónakot és örült tempóban evezett a vizen lefelé.

Vajjon merre menjen? Vegye útját a tenger felé, vagy forduljon és a folyón felfelé haladjon?

Ott feküdt a szép fiatal asszony. Kimerülten, alétan hevert ott minden ellenkezés nélkül. Egyet gondolt, megfordította utirányát és nagy igyekezettel haladt a Youca néptörzs lakhelye felé.

— Nos, mit jelentsen ez? — kérdeztük.

Calvette folytatta:

— Hat év múlva Acadi, karján apró kis gyermekkel, felkeresett Seant-Jeanban, ott, ahol az első kutatás fáradságait pihentem ki. Elmondotta e történetet és sok érdekes epizódot fűzött még hozzá. A kétszeres szabadítás története a feltétlen igazság látszatával bírt.

előtt mindenféle fegyvernemhez tartozó tisztet lehetett látni s a Rezső-laktanyában, ahol a szemle lefolyt, egész dél előtt élénk sürgés-forgás volt. A főszemle ma délelőtt 9 órakor kezdődött s a szemlét We novics Emánuel cs. és kir. alezredes vezette. A tiszti utószemle folyó hó 14-ikén lesz, míg a tartalékos tiszt-helyettes jelöltek szemlélését szerdán, folyó hó 5-ikén tartják meg, szintén a Rezső-laktanyában.

— **Mérlegismertető tanfolyam.** A temesvári kereskedelmi és iparkamara köz-hírré teszi, hogy a kassai m. kir. állami felső ipariskolában folyó évi november hó 17-én mérlegismertető tanfolyam nyílik meg, mely a mérlegek megítélésére, ki-próbálására és kijavítására szükséges elméleti és gyakorlati ismeretek megszerzésére nyújt alkalmat. Ezt a tanfolyamot lakatosmesterek és segédek részére rendezik és az a vidéki iparosokra való tekintettel nappali (naponta 8 órai) oktatással két hétig tart. A tanítás november hó 17-én reggel fél 8 órakor kezdődik és november 29-én ér véget. Felvehető lakatosmesterek és segédek, esetleg más önálló fémiparosok is. Jelentkezni levél útján vagy személyesen lehet az iskola igazgatóságánál november hó 10-éig, mely időpont elmúltával az igazgatóság azonnal értesíteni fogja a jelentkezőket arról, hogy a tanfolyam megnyílik-e vagy nem. A jelentkezés alkalmával minden hallgató tanszerek beszerzésére 1 koronát, az Iparoktatási Általános Segélyalapra 2 kor-t, vagyis összesen 3 koronát fizet; egyéb díj a tanfolyam hallgatásáért nem fizendő.

— **Uj levélbélyegek.** A kereskedelmi miniszter értesítette a m. kir. posta összes szerveit, hogy a jelenlegi készlet elfogytával a 12 filléres ibolyaszínű frankójegyek fehér alap helyett aranszár, az 50 filléres frankójegyek fehér alap helyett égszínű, a 60 filléres olajzöld frankójegyek pedig fehér alap helyett rózsaszínű alapon papíron fognak előállítani. A színek megváltoztatásának oka az, hogy különösen mesterséges megvilágításnál az ibolyaszínű 12 filléres frankójegyek a magentapiros 35 filléresekkkel, a sötétpiros cseresznyeszínű 50 filléresek az élénkpiros színű 10 filléresekkkel, az olajzöld színű 60 filléresek a sötétacélszínű 16 filléresekkkel könnyen összetéveszthetők.

— **A kolera Torontálmegyében.** Alig néhány napja, hogy Torontálmegyét kolera mentesnek nyilvánították s már ismét fölütötte fejét a vármegyében az ázsiai rém. Még pedig nem is egy-két esetben, hanem egyszerre három községben lépett föl a kolera, ahol tegnap és tegnapelőtt összesen hat betegség

— Mi történt az asszonnyal? — kérdezték türelmetlenül a hallgatók.

— Meghalt. Boldogan és szívesen élt fekete megmentőjével. Gyermekeit, mert a kis mulatt jószág az ő gyermeke volt, egy utazgató misszionárius megkeresztelte, egyébként mi vonzotta volna a civilizált világhoz? Az undor, a csömör helyett férjének bálványa, szeretete, istenítő gondossága jutott. Acadi esküdözve bizonyította, hogy nagyon boldogan élt a vizesek között, kacagva ringatta gyermekét és szívesen ölelte magához.

A nyomorult négyet halálra epeszté a bánat és a vágyódás. Keservesen kinlódva rám bízta fiát, neveljem európai emberré, ő pedig egy reggelen csendesen kimult.

Bizonyára a fehér Isten és a Gadou, a fekete lelkek királya egyesült erővel segítették szőke, szép hitvese mellé.

A fiatal mulatt lépett be az ajtón. Calvette gyengéden megszólította:

— Szababobi, hogy hívták az anyádat?

— Charlotte, — felelte büszkén a fiu. — Fehér volt, szőke és én úgy hívtam: mama, mint ahogy a fehér emberek fiai szokták...

Szeme felragyogott, barna arca kipirult, termete kiegyenesedett, míg e szavakat suttogta:

— Mama, kis fehér, szőke mamám!

Guy Métives.

történt, amelyek közül három halálos kimenetelű volt.

Igy Torontálszigeten Vodenicsár János 60 éves napszámos és 58 éves felesége betegedett meg s rövid idő múlva mindkettőn meghaltak.

Csókán Kónya Tóth Erzsébet nevű 11 éves leány betegedett meg,

Tizsaszentmiklóson pedig Kertész Ferencné 34 éves napszámosnő, Báló Verona és Ujfalusi Teréz nevű hét éves leánygyermek, akik közül Kertész Ferencné már meghalt. A betegekről és halottakról a bakteriológiai vizsgálat megállapította az ázsiai kolerát.

A kolera újabb föllépése következtében dr. Haidegger Lajos megyei főorvos tegnap kinn járt Csókán és Tizsaszentmiklóson s megállapította, hogy egyik esetben hal fertőzte meg a betegeket kolerabacillusokkal, a másik esetben pedig Bácskából hurcolták be a kolerát. A főorvos azonnal megtette a legszigorubb óvintézkedéseket s remélhető, hogy a járvány nagyobb mérvű pusztítását meg lehet akadályozni.

— **Borítal- és husfogyasztási adó beadása.** A nagybecskereki pénzügyigazgatóságnál újabb a következő községek borítal- és husfogyasztási adójára tartják meg az árverést:

Bégafő: nov. 14. d. e. 9 órakor. Kikiáltási ár borítalra 1373 kor. 20 f., husfogyasztásra 358 K 43 f., összesen 1731 K 63 fillér.

Bóka: nov. 14. d. e. fél 10 órakor. Kikiáltási ár borítalra 2127 K 42 f., husfogyasztásra 214 K, összesen 2341 K 42 f.

Alsó- és Felsőaradi: nov. 14. d. e. fél 11 órakor. Kikiáltási ár borítalra 1128 korona 91 fillér, husfogyasztásra 130 K 06 f., összesen 1258 K 97 fillér.

Karlova és Beodra: nov. 14. d. e. 11 órakor. Kikiáltási ár borítalra 4356 K 04 f., husfogyasztásra 1017 K 67 fillér, összesen 5373 K 72 f.

— **Táncvizsga.** Katz S. Sándor okleveles tánctanár folyó évi november hó 8-án (azaz szombat) a Korona-szálloda dísztermében a délutáni tanfolyam befejezésül zártkörű zárvizsga-estélylyel egybekötött táncmulatságot tart. A vizsga kezdete délután pont 6 órakor, vége este 9 órakor, utána általános tánc reggelig. Belépődíj személyenként 2 korona, családjegy 5 korona. A vizsga műsora: 1. Polonaise. 2. Tánc-alapgyakorlatok. 3. Plasztikai mozdulatok. 4. Csárdás. 5. Polka-Mazur. 6. Polka Francais. 7. Sornmagyar. 8. Pas de Quatre. 9. Pas de Patineur. 10. Keringő. 11. Boston le Americain. 12. Boston. 13. Graziana. 14. Francia négyes. 15. Szrpkinya. 16. Kolo. 17. Two-Step. 18. Ohne-Step. 19. Palotás, bemutatja 10 pár. 20. Mennete a la reine mutatja 10 pár. 21. Magyar nemes, bemutatja 6 pár. 22. Biedermayer legyezőtánc (Ballet), bemutatja 10 leányka. 13. Magyar szóló, bemutatja 1 leányka. 24. Elfenspuk fantázia, Ballet, előadja 1 fiú és 2 leányka. 25. Sport-tánc, bemutatja 4 pár.

— **Összekaszabolt esendőr.** A halottak emlékének szánt Mindszente napján véres szenzációja akadt a békés sváb polgárság lakta Németszentpéter községnek. Este hat óra tájban, amikor kigyultak a temetőben az emlékezés apró mécsesei, a község főutcáján Tudor Pál szolgálaton kívüli esendőrvezető összeszólalkozott több falubeli legényrel, akik a karddal támadó esendőrt félholtra kaszabolták. A felingerült legények kicsavarták a esendőr kezéből a kardot és azzal borzalmasan össze-visszavagdalták, szurkálták a fegyverétől megfosztott és a tulnyomó erővel szemben tehetetlen embert. A vizsgálat megindult.

— **Rejtélyes gyilkosság.** Titokzatos gyilkosság történt tegnapelőtt éjjel Kisgyén. Az áldozat Buzsor Éva hetven éves földmivesasszony, ki a falu szélén egy kis viskóban egyesgyedül lakik. Ugy éjjel felé a falusiak puskadurranás zarájára riadtak fel. Egynéhányan felugrártak ágyaiból és az utcára rohantak, de

a sötét éjszakában semmit sem vettek észre. Reggelre kelve azután látták, hogy Buzsor Éva viskójának alacsony ablakát az éjjel bezuzta valaki, amikor pedig a szobába hatoltak, az ágyon fekve, holtan lelték meg a matrónát. Egy ismeretlen tettes, eddig még ismeretlen okok miatt agyonlőtte az asszonyt. A nyomozás megindult annak kiderítésére, ki ölte meg az asszonyt és milyen okok játszottak közre, hogy az önmagával már félig tehetetlen matróna egy gyilkos golyójának áldozatul esett.

— **A temesmegyei kolera.** A temesmegyei kolerahalottak száma tegnap egy újabb esettel szaporodott. Mirkovics Zsiva ötvenhárom éves varázsligeti napszámos ugyanis tegnap délelőtt öt napi betegeskedés után meghalt. A kolera gyanus tünetek között elhalt földmives vegyvizsgálati anyagát elküldötték a gyulai laboratóriumnak, mely a vizsgálatot meg fogja ejteni. Varázsligeten most már csupán egy bacillushordozó kis leány van, aki szigorú kezelés és felügyelet alatt áll.

TAJÉKOZTATÓ.

Az inguenes olvasóhelyiség és közkönyvtár nyitva van minden nap délután 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon délután 2 órától este 10-ig. Könyvtárra vasárnap, szerda, péntek délután 5-7 óráig.

Városi inguenes népkönyvtár. A volt esküdtzéki épületben. Nyitva naponként reggel 8-tól d. u. 2 óráig.

A „Magyarországi munkások rokkant- és nyugdíjgyűlése” nagybecskereki fiókja minden hó 1-je és 15-ike után eső vasárnapján fogad el befizetéseket az Ellmer-féle helyiségben d. u. 3-5 óráig. — A beiratások szintén ott eszközöltnének.

Folyó évi november hó 9-ikén *rendkívüli közgyűlés*, melynek tárgya az alapszabályok módosítása.

Törvénytörök.

§ **A haragosok.** A nagybecskereki kir. törvénytörök mint esküdtbíróóság ma három vádlottnak, nevezetesen Bugarszki Vlada, Misity Bóka, Rajin Péter szerbszentmártoni lakosoknak a bűnügyét tárgyalta, akiket azzal vádolt az ügyész, hogy Szerbszentmártonon 1913. évi március 10-én közös haragosukat, Paszulyszki Iszát megölték. A gyilkosságot Bugarszki Vlada követte el, aki vadászfegyverével az elhalt udvarába lo-pódzva, Paszulyszki Iszát az ablakon át lelőtte. A vádlottak kihallgatásuk során Misity Bóka kivételével mind tagadnak. A tanúk kihallgatása még folyik s ítélet csak estére várható.

— **Agyonütötte a petrenceruddal.** Kojcsics Bozsidárt, akinek bűnügyét tegnap tárgyalta az esküdttszék, az esküdttek verdiktje alapján 3 évi fegyházra ítélte a bíróság. A vádlott felebbezett.

Torontáli iparművész

jutányosan készít művészi diszoklevelet, illusztrációt, könyvdiszket, plakátokat, levélfejeket, címkéket, reklám-cédulákat és bármilyen iparművészeti tervezést.

Megrendelések a „Torontál” kiadóhivatalába intézendők. 425-x 60

TÁVIRATOK.

A képviselőház ülése.

Az ellenzék a Házban. — Nem tárgyalnak, de azért mégis tárgyalnak. — Megrótt képviselők. — A közbeszólások ellen.

Vita az esküdtbírósról.

Budapest, nov. 4. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A képviselőház ma megkezdte ismét rendes tárgyalásait, hogy az előterjesztett törvényjavaslatokat elintézzék. Az esküdtbírósról szóló javaslat tárgyalásánál az ellenzék is bevonult az ülésterembe s vezérszónoka Apponyi Albert bejelentette, hogy az ellenzék megcsinálja a fából vaskarikát. Nevezetesen kijelentette, hogy az ellenzék a mai Házban nem tárgyal, de azért mégis tárgyal, amennyiben egyes tagjai részt fognak venni a vitában. És mindjárt meg is kezdtek a vitát az ellenzéki szónokok. Közbe persze szokásuk szerint zajongtak, de egyebekben jól érezték magukat a képviselőházban.

Az ülésről szóló tudósításunk a következő:

Megrótt képviselők.

A közbeszólások ellen.

Beöthy Pál elnök háromnegyed 11 órakor nyitotta meg az ülést, amelyen a kormány valamennyi tagja megjelent s a munkapárt is teljes számban fölvonult. Az ellenzék azonban az ülés elején még nem ment be az ülésterembe s a folyosón tartózkodott vezéreivel, Andrásyval, Apponyival és Károlyi Mihály gróffal. Justh és a beteg Kossuth nem jelent meg.

Az elnök jelentései során mindenképp elparentálja az elhunyt Bezerédy Viktor államtitkárt, majd előadja, hogy a naplóból azt látja, hogy a mult csütörtöki ülésen rengeteg közbeszólás volt, amely zavarta a felszólalókat. Miután az ilyen tömeges közbeszólások sértik a szólásszabadságot, kéri a Ház tagjait, hogy tartózkodjanak a közbeszólásoktól, mert különben a házszabály rendelkezéseit fogja alkalmazni.

Szász Pál a mentelmi bizottság előadója betérjeszti a mentelmi bizottság javaslatát, amely szerint részesítse a Ház Ráth Endrét jegyzőkönyvi megrovásban, amiért nem követte meg a Házat s ugyancsak rójjja meg Szentiványi Árpád és Meskó László képviselőket, amiért az összeférhetlenségi zsüribeli esküjüket nem tették le.

A Ház ehhez egyhangulag hozzájárul.

A konzuli bíraskodás. — Az egységes ügyvédi és bírói vizsga.

Bethlen Pál gróf ismerteti a konzuli bíraskodásról szóló javaslatot s elfogadásra ajánlja.

A Ház a javaslatot vita nélkül egyhangulag elfogadja.

Kenedi Géza az egységes ügyvédi és bírói vizsgáról szóló javaslatot ismereteti és szintén elfogadásra ajánlja.

Blanár Béla örömmel üdvözli a javaslatot és elfogadja.

Szentpály István, Balogh Jenő igazságügyminiszter, Nemes Zsigmond,

Cserny Károly és mások felszólalása után a Ház a javaslatot elfogadja.

Az esküdtbírósról reformja. Az ellenzék bevonul. — Nem tárgyalnak, de azért mégis tárgyalnak.

Most Niameny Mihály előadó ismerteti az igazságügyi bizottság jelentését az esküdtbírósról reformjára vonatkozó javaslatról.

Ezt megelőzőleg az ellenzék a kupolacsarnokban értekezletet tartott, amely után, mikor az esküdtbírósról szóló javaslat sorra került, Apponyival, Andrásyval az élén bevonul az ülésterembe.

Az előadó után mindjárt Apponyi Albert gróf emelkedik szólásra s azt hangoztatja, hogy nem azért szólal föl, mintha részt akarna venni a törvényjavaslat megvitásában. Az összes ellenzéki pártok nevében kijelenti, hogy a javaslatot most nem lehet tárgyalni, mert a parlamentben anarkia van. (Nagy zaj. Helyeslés balról. Ellentmondások jobbról.)

Közben Sümegi Vimost rendetlenkedése miatt a mentelmi bizottság elé utasítják.

Beöthy Pál elnök kéri Apponyit, hogy maradjon a tárgynál.

Apponyi Albert gróf erősíti, hogy ő a tárgyhoz beszél. A törvényjavaslatot nem lehet tárgyalni. Az ellenzék nevében kijelenti, hogy az ellenzék szilárdan ragaszkodik régi álláspontjához, hogy a törvénytelen állapotok mellett, a szerinte törvénytelenül, erőszakosan hozott házszabályok alapján nem lehet tárgyalni és nem is akar, mivel azonban a nemzetre és az alkotmányra sérelmes javaslatok vannak napirenden, az ellenzék egyes tagjai résztvesznek a vitában a régi házszabályok alapján.

Beöthy Pál elnök tiltakozik az ellen, mint hogy másképpen mint az új házszabályok alapján lehetne tárgyalni.

Óriási zaj támad erre az ellenzéken s különösen Polónyi, Szmrecsányi és Lovász kiabálnak, mire az elnök rendreutasítja a zajongókat.

Végre helyreállt a csend

s megindult a vita az esküdtbírósról.

Az első felszólaló az ellenzék részéről Benedek János, aki a javaslat ellen beszél.

Lapunk zártakor az ülés folyik.

A BALKÁNI HELYZET.

Budapest, nov. 4. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Konstantinápolyból sürgönyzik, a szultán tegnap magához kérte a nagyvezért és a tábornokokat, hogy kikérje véleményüket a hadsereg leszerelése dolgában. Az összes tábornokok azt tanácsolták a szultánnak, hogy a leszerelést ne rendelje el s így a török hadsereget egyelőre nem szerelik le.

Budapest, nov. 4. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Bécsi jelentés szerint Albánia köcsönt fog kapni, mielőtt Wied herceg elfoglalja a trónt.

KOSSUTH FERENC NAGYBETEG.

Budapest, nov. 4. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Kossuth Ferenc is-

mét nagybetegen fekszik a lakásán s az orvosok a legteljesebb nyugalmat ajánlották neki.

ÖNGYILKOS TÖZSDEBIZOMÁNYOS.

Budapest, nov. 4. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Frey Viktor budapesti tőzsdebizományos ma irodájában agyonlőtte magát. Frey Viktor tőzsdei veszteségek miatt lett öngyilkos.

AZ ÉRTÉKTŐZSDÉRŐL.

Budapest, nov. 4. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A mai értéktőzsdén a déli zárlatkor a vezető értékek árfolyama a következő volt: Magyar Hitel 812, Osztrák Hitel 619.50, Koronajáradék 80.70, Osztrák-Magyar Államvasut 683, J. Izáloghitelbank 413, Leszámitoló Bank 504, Hazai Bank 277, Magyar Bank 529, Kereskedelmi Bank 3700, Rimamurányi 630, Salgótarjáni 722, Altalános Köszénbánya 1006, Közuti Vasut 623, Villamos Vasut 351, Adria —.

TŐZSDE.

(Árak 50 kilogrammonként.)

Buza (1914 áprilisra)	11.24
Rozs (1914 áprilisra)	8.86
Zab (1914 áprilisra)	7.26
Tengeri (1914 májusra)	6.23

A Magyar Ruggyantaárugyár R.-T.
által gyártott „Tauril“ pneumatikok és tömör gummiabroncsok eladási szerve,
a Tauril Pneumatik r.-t. stockistákat keres
előnyös feltételek mellett.
— Ajánlatok küldendők a —
Tauril Pneumatik r.-t. címére
Budapest, VI., Mozsár-utca 9. sz.
892-1.1

Vonatok érkezése és indulása Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.
Érvényes 1913. évi október hó 1. napjától.

INDUL.	óra	perc
Nagybecskereki pályaudvarról.		
Karlova—Szeged—Budapestre délelőtt	6	21
Karlova—Szeged—Budapestre délelőtt	7	10
Karlova délelőtt	10	00
Karlova—Szeged—Budapestre délelőtt	11	27
Karlova—Szegedre délután	1	13
Zsombolya—Szeged—Budapestre délután	4	00
Pancsovára délután	5	40
Karlova—Szeged—Budapestre este	7	18
Pancsovára délelőtt	8	10
Nagybecskerek-bégap. pályaudvarról.		
Módos—Temesvárra reggel	3	33
Zsombolya—Temesvárra délelőtt	10	59
Szécsány—Módos—Zsombolya—Temesvárra reggel	6	35
Antalfalvára reggel	4	30
Zsombolyára keskenyvágányu vonalon reggel	2	26
Zsombolyára keskenyvágányu vonalon délelőtt	11	55
Zsombolyára keskenyvágányu vonalon délután	5	26
ÉRKEZIK.		
Nagybecskereki pályaudvarra.		
Budapest—Szeged—Nagyik.—Karlováról este	9	21
Budapest—Szeged—Karlováról este	7	17
Budapest—Szeged—Karlováról délután	4	50
Budapest—Szeged—Karlováról délután	3	11
Szeged—Karlováról délelőtt	9	24
Budapest—Szeged—Karlováról délelőtt	6	49
Temesvár—Zsombolyáról délelőtt	9	28
Temesvár—Zsombolyáról este	6	40
Pancsováról délelőtt	8	38
Pancsováról este	7	09
Nagybecskerek-bégap. pályaudvarra.		
Módosról reggel	6	56
Szécsányról este	8	16
Pancsováról délután	5	04
Zsombolyáról keskenyvágányu vonalon este	9	34
Zsombolyáról keskenyvágányu vonalon délután	4	10
Zsombolyáról keskenyvágányu vonalon délelőtt	8	28

3239—913 B. szám.

886—1.1

Hivatalos másolat.

Ő Felsége a király nevében a m. kir. Kuria rágalmazás vétsége miatt vádolt Klein Jakab ellen a nagyikindai kir. törvényszék előtt folyamatba tett ugyanott 1911. évi május hó 22-én 2192. sz. alatt, a szegedi kir. ítélőtábla pedig a vádlottnak és a kir. ügyésznek felelősségére 1913. évi január hó 14-én 129. sz. a. elintéztett bünvádi pert a kir. főügyésznek semmisségi panasza folytán 1913. évi április hó 29. napján tartott nyilvános tárgyalás alapján, amelyen Vavrik Béla, a kir. Kuria második elnöke mint elnök, Szegheó Ignác, Deák Péter, Vaikó Pál és Haupt Albert kir. kuriai bírák vettek részt, a jegyzőkönyvet Mariska István tanácsjegyző vezette, Szeőke István korona-ügyész meghallgatása után vizsgálat alá vevén, következő

ítéletet hozott:

Mindkét alsófoku bíróság ítéletének az a része, amelylyel vádolt a Btk. 260. §-ába ütköző rágalmazás vétségének vádja alól felmentetett a Bp. 385. § 1. a) pontjában foglalt semmisségi okból megsemmisítették s vádolt bünszéknek mondatik ki a Btk. 260. §-ába ütköző két rendbeli rágalmazás vétségében, amelyet azáltal követett el, hogy a cs. és kir. 46-ik gyalogezred parancsnokságánál, majd a vizsgálóbírónál Mexensberger József községi jegyzőt és dr. Öhler Ágoston községi orvost azzal vádolta, hogy ezek pénzért kieszközlék a hadköteleseknek, hogy a katonai kötelezettség alól őket meg nem illető kedvezményben részesülve, hamis okiratok és más visszaélések révén kiszabaduljanak és ez a vád valótlanak bizonyult, ezért a már hivatkozott szakasz alapján, de a Btk. 92 § alkalmazásával elítéltetik a vádolt a Btk. 102. § felhívásával az 1892. évi XXVII. t.-cikkben jelzett célokra fordítandó s 15 nap alatt a nagyikindai kir. ügyészségnél fizetendő, behajthatatlanság esetén 15—15 napi fogházra átváltoztatható 300—300 kor. pénzbüntetésre.

Köteles a vádolt a már felmerült és még felmerülő büntetőjogi költséget a kir. kincstár részére a fennálló szabályok értelmében megteríteni.

Indokok:

A kir. főügyész által bejelentett és a koronabíró által fenntartott semmisségi panasza a kir. Kuria alaposnak találta.

A kir. ítélőtábla ugyanis a vádlottat lényegileg azon az alapon mentette fel, mert bizonyítottan vette azt, hogy egyesek elbeszélések a vádlottnak, hogy a községi jegyzőnek és a községi orvosnak mennyit fizettek, illetve mily összegeket ajánlottak fel arra az esetre, ha fiuk, vagy hozzátartozójuk érdekében közbenjárjanak, hogy azok a katonai kötelezettség alól szabaduljanak. Minthogy azonban a vádolt a miatt tett feljelentést a községi jegyző és községi orvos ellen, a König Salamonhoz intézett levél, továbbá az ezredparancsnokságnál tett előadása s a vizsgáló bíró előtt tett vallomása szerint, hogy a nevezett két egyén visszaélések és fondorlatok felhasználása mellett a katonaköteles egyének érdekében közreműködnek, hogy az őket meg nem illető kedvezményben részesüljenek, tehát a községi jegyzőt és orvost büntetendő cselekmény elkövetésével vádolta: nyilvánvaló, hogy a vádolt a rágalmazás vétségének vádja alól csak akkor volt volna fel-

menthető, ha ez a vádja nem bizonyult valótlanoknak.

Ámde abból a körülményből, amit a kir. ítélőtábla valónak elfogadott, hogy a vádolt egyesektől hallotta, hogy azok a községi jegyzőnek és orvosnak pénzt adtak a kedvezmény kieszközlése végett, nem az következtethető, hogy a vádolt vádja valótlanok nem bizonyult, hanem csak az, hogy a vádolt hitelt adva eme elbeszéléseknek, határozott váddal lépett fel a két közhivatalnok ellen s őket büntetendő cselekmény elkövetésével vádolta anélkül, hogy a vádemelés előtt meggyőződést szerzett volna ezen elbeszélések alapjáról és hitelességéről.

Minthogy pedig a Btk. 260. §-ában körülírt rágalmazás vétségének egyik lényeges tényálladási eleme a gondolatlan és könnyelmű vádaskodás és minthogy a kir. ítélőtábla semmi olyan tényt nem fogadott el valónak, amiből arra kellene következtetni, hogyha a két sértett katonaugyekben el is járt, valamely fondorlatot használtak volna, vagy más meg nem engedett büncselekményt követtek volna el, hogy jogosulatlan kedvezményt ily módon kieszközöltek volna, vagyis, hogy a vádolt által előterjesztett vád valótlanok nem bizonyult volna:

jogi tévedésben volt a kir. ítélőtábla is, amikor vádlottat a Btk. 260. §-ába ütköző rágalmazás vétségének vádja alól felmentette.

Ezekhez képest ítéletének ide vonatkozó része meg volt semmisítendő s a rendelkező rész értelmében a marasztaló ítélet hozandó.

A büntetés kiszabásánál enyhítő körülményként mérlegeltetett a vádolt büntetlen előélete s az, hogy már huzamosabb időn át bünvád alatt állott, súlyosító körülmény pedig fenn nem fog, a kir. Kuria a Btk. 92. § alkalmazásával szabta ki a büntetést.

A büntetőjogi költségekről való rendelkezést a Bp. 480. § indokolja.

Vádolt külön a becsületsértés vétségében bünszék kimondható nem volt, mert az a levél, amelyet ő König Salamonhoz intézett, bizalmas természetű volt, de különben is a későbbi fejlemények következtében e levél tartalma egybeolvad a feljelentés tartalmával.

Kelt Budapesten, 1913. évi április hó 29-én

Dr. Vavrik Béla s. k. Vaikó Pál s. k., előadó.

2088—913. B. szám.

Végzés:

A kir. törvényszék, mint büntetőbíró a m. kir. Kuria 3239—913. B. számú jogerős végzését a felekkel hiteles alakban közli.

Nagyikindán, 1913. évi június hó 2-án.

Békéfy s. k., elnök. Dr. Szabó s. k., előadó.

1518. Bvk. 1913. sz.

890—1

Árverési hirdetmény.

A nagybecskereki kir. törvényszék 1913. évi 15350. számú végzésével megkeresett nagybecskereki kir. járásbírósnak 1913. évi V. 1915. számú végzése folytán dr. Winter Lajos ügyvéd által képviselt Braun Armin nagybecskereki cég javára 482 korona 45 fillér tőkekövetelés és járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán 1913. évi október hó 2. napján lefoglalt és felülfoglalt és 3140 koronára becsült ingóságokra az árverés elrendeltetvén, annak Kistárnokon alperesek lakásán 30. és 40. házszám alatt leendő megtartására határ-

időül 1913. évi november hó 13. napjának délután 3 órája kitzetetik az 1912. évi V. 1915/3 sz. a. kelt végzés alapján.

Az árverés alá kerülő ingóságok megjelölése: 130 métermázsza buza, 90 métermázsza tengeri.

Nagybecskereken, 1913. évi október hó 26. napján.

Kiss, kir. bir. végrehajtó.

Gyér község előljáróságától.

1497—913. kig. szám.

884—2.1

Árverési hirdetmény.

Ezennel közhírré tételik, miszerint Gyér község határában gyakorlandó vadászati jog 1913. évi november hó 15. napján d. e. 9 órakor Gyér község tanácstermében tartandó nyilvános szóbeli árverés útján a legtöbbet ígérőnek 1913. évi augusztus hó 15-től 1919. évi augusztus hó 14-ig terjedő 6 (hat) évre bérbe fog adatni. A kiküldési ár évenkénti haszonbér gyanánt 200 korona, melynek 10%-a bántépénz fejében leteendő. Jelen hirdetménnyel az önálló vadászterületek nem érintetnek. Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek. Egyéb feltételek a jegyzői irodában megtekinthetők.

Gyér, 1913. évi október hó 27-én.

Breininger Miklós,
jegyző.

Fritz József,
bíró.

1263. Bvk. 1913. sz.

889—1

Árverési hirdetmény.

A nagybecskereki kir. járásbírósnak 1913. évi Sp. I. 612/6. számú végzésével megkeresett nagybecskereki kir. járásbírósnak 1913. évi V. 1649. számú végzése folytán Braun Mór nagybecskereki cég javára 394 kor. 50 fillér tőkekövetelés és járulékaik erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán 1913. évi augusztus hó 7. napján lefoglalt és 650 koronára becsült ingóságokra az árverés elrendeltetvén, annak Nagybecskereken Juranits-utca 2850. és Écskai-utca 5. házszám alatt leendő megtartására határidőül 1913. évi november hó 7. napjának délután 3 órája kitzetetik, az 1913. évi V. 1649. sz. a. k. végzés alapján.

Az árverés alá kerülő ingóságok megjelölése: 32 métermázsza buza.

Nagybecskereken, 1913. évi október hó 20. napján.

Kiss, kir. bir. végrehajtó.

Rámpás

dr. Brájjer Lajos szőlőjéből,

fehér literje 76 fillér,

vörös „ 72 „

Kapható: Zápolya-utca 1. sz.

:: alatt a házmesternél. ::

820—x. '6

Hirdetéseket jutányos árért közöl a „Torontal“

politikai napilap kiadóhivatala, mely lap a legrégibb, legelterjedtebb, legolvasottabb napilap Torontálvármegyében.